

N:o 39.

Ank. till Riksd. kansli den 23 mars 1899, kl. 11 f. m.

Utlåtande, i anledning af väckt motion om anslag till förhöjning af undsättningsfonden m. m.

(R. A.)

Uti en i Andra Kammaren väckt, till statsutskottet remitterad motion (n:o 35) har herr *C. G. Bäckgren* föreslagit, att Riksdagen genom ett anslag af 600,000 kronor höjer undsättningsfonden, och

att Riksdagen i skrifvelse till Kongl. Maj:t uttalar sitt medgifvande, att Kongl. Maj:t må af fonden och i första hand af dess afkastning lemna efter noggrann värdering ersättning till dem, som lidit hagelskada, till halfva det belopp, hvartill skadan blifvit uppskattad.

I motionen, till hvars närmare innehåll utskottet tillåter sig hänvisa, lemnas redogörelse för ett stort antal af de under senaste årtionden i skilda delar af vårt land inträffade hageloväder samt deraf förorsakade förluster å växande gröda m. m., och har motionären framhållit, huru som de understöd och lån, som af allmänna medel tilldelats dem, hvilka

drabbats af hagelskada, ej på långt när motsvarat de lidna förlusterna. Enligt motionärens förmenande vore det från undsättningsfondens *afkastning*, som Kongl. Maj:t hade att anvisa bidrag i anledning af skada genom oförmälda naturföreteelser; och då Riksdagen ej under de senaste trettio åren sörjt för någon tillökning af denna fond, samt de bestämmelser, under hvilka bidrag från densamma finge meddelas, syntes vara allt för stränga och strama, har motionären, i syfte att kraftigare understöd af allmänna medel måtte kunna beredas de af hagelskada nödlidande, funnit anledning framställa sina ofvan angifna förslag.

Angående undsättningsfondens användning har Riksdagen i skrifvelse den 12 maj 1868 meddelat bestämmelser. I sammanhang dermed, att undsättningsfondens dåvarande kontanta behållning jemte vissa andra tillgångar öfverlemnades till Kongl. Maj:ts disposition för behöfvandes undsättning vid missväxt eller felslagen skörd, tillkännagaf Riksdagen i nämnda skrifvelse att Riksdagen beslutat:

att af de sålunda till Kongl. Maj:ts förfogande ställda medel en summa af 50,000 riksdaler finge årligen begagnas till undsättning utan återbetalningsskyldighet för sådana behöfvande, hvilka icke vore i tillfälle att sjelfva förskaffa sig arbete eller i stånd att af egna tillgångar återgälda de undsättningsanslag, som dem tilldelades; börande dylika understöd företrädesvis tillgodokomma de kommuner, hvilka förbunde sig så använda desamma, att för kommunens fattiga och arbetslösa medlemmar bereddes sysselsättning och möjlighet att genom eget arbete förtjena sitt uppehälle;

att ifrågavarande tillgångar för öfrigt finge användas endast till räntefria låneunderstöd med bestämda återbetalningsterminer och mot vederbörande större eller mindre menigheters gemensamma ansvarighet eller annan af Kongl. Maj:t godkänd säkerhet;

att, så vidt omständigheterna medgäfve, tillfällen skulle för de behöfvande beredas att erhålla sysselsättning och förtjenst vid allmänna arbetsföretag; samt

att oförmälda, för undsättning vid missväxt eller felslagen skörd afsedda medel borde, i den mån de icke vore för anvisade utbetalningar erforderliga, till riksgäldskontoret öfverlemnas emot skyldighet för detta verk att det sålunda emottagna beloppet vid skeende requisition för dermed åsyftade ändamål Kongl. Maj:t tillhandahålla.

Till dessa föreskrifter har Riksdagen enligt skrifvelse den 6 mars 1889

gjort tillägg genom medgifvande att undsättningsfondens medel må af Kongl. Maj:t disponeras för behöfvandes undsättning jemväl i fall, då allmänna nöd i någon ort uppstått af annan orsak än missväxt eller felslagen skörd, såsom felslaget fiske, öfversvämning eller större eldsvåda.

Såsom af dessa bestämmelser framgår, utlemnas af undsättningsfonden enligt Kongl. Maj:ts bepröfvande dels understöd utan återbetalningsskyldighet till belopp af högst 50,000 kronor årligen, dels ock räntefria lån. Fondens medel, hvilka, för så vidt de ej blifvit disponerade, innestå i riksgäldskontoret utan ränta, lemna sålunda, i motsats till motionärens antagande, ej någon afkastning; och genom de anslag utan återbetalningsskyldighet, som till begränsadt belopp få från fonden utgå, har dess behållning småningom minskats. Enligt den af Kongl. Maj:t till utskottet öfverlemnade berättelsen angående undsättningsfonden utgjordes dess tillgångar vid 1897 års slut af

utlånta medel	kr. 45,835: 60
i riksgäldskontoret innestående behållning	» 900,278: 13
	<u>Summa kr. 946,113: 73</u>

Vidare har utskottet inhemtat, att vid slutet af nästlidna år den i riksgäldskontoret innestående behållningen nedgått till 838,491 kronor 49 öre, och att denna minskning af de disponibla tillgångarne hufvudsakligen föranledts af de jemförelsevis betydande bidrag, som från fonden anvisats till nödlidande i följd af hagelskada. Kongl. Maj:t har nemligen i sådant afseende under år 1898 beviljat dels såsom understöd utan återbetalningsskyldighet mer än 33,000 kronor och dels såsom räntefria lån 137,000 kronor, af hvilket sistnämnda belopp emellertid ej allt blifvit under samma år lyftadt. De bidrag, som sålunda från undsättningsfonden lemnats för det i förevarande motion särskildt afsedda ändamål, synas utskottet vara ganska beaktansvärda. I enlighet med de grunder, som i nu gällande bestämmelser för undsättningsfonden stadgats, eger Kongl. Maj:t att för hvarje särskildt fall afgöra, om och på hvad sätt samt i hvilken utsträckning dylikt understöd må komma nödlidande till del; och det kan icke synas utskottet tillrådligt, att härutinnan vidtaga den af motionären åsyftade förändring, hvarigenom en hvar, som blifvit utsatt för hagelskada, skulle hafva att af statens medel påräkna ersättning med hälften af det belopp, hvartill skadan uppskattats. Enligt utskottets mening bör statens mellankomst tagas i anspråk endast i de fall, då verkligt behof föreligger, och icke utsträckas derhän, att den enskilde befrias från omsorgen att

sjelf söka trygga sig mot förluster af detta slag. Den utväg, som härför står till buds genom anlåtande af försäkringsföreningar mot hagelskada, anser utskottet förtjena större beaktande, än motionären synes tillmäta densamma.

Då utskottet sålunda icke anser sig böra tillstyrka den af motionären föreslagna förändring i bestämmelserna för undsättningsfondens användning samt vid sådant förhållande en ökning af fondens tillgångar icke för närvarande synes vara erforderlig, får utskottet hemställa,

att herr Bäckgrens förevarande motion icke må vinna Riksdagens bifall.

Stockholm den 23 mars 1899.

På statsutskottets vägnar:

CHR. LUNDEBERG.
